

цільового характеру фінансового забезпечення заходів щодо переведення аграрного сектору на засади інноваційного розвитку.

Література

1. Борщевський В.В. Перспективи становлення ефективного агробізнесу на сільських територіях України / В.В. Борщевський, Х.М. Притула, В.Є. Крупін // Регіональна економіка. – 2012. – № 3. – С. 25-33.
2. Щурик М.В. Інноваційні засади відтворення земельних ресурсів аграрного сектору : монографія / М.В. Щурик, М.В. Тимоць. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2013. – 184 с.
3. Федулова Л.І. Концептуальна модель інноваційної стратегії України / Л.І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 1. – С. 87-100.
4. Яруллин Р.Р. Источники финансирования инноваций в АПК / Р.Р. Яруллин, Л.Н. Галеева // Материалы Всероссийской научно-практической конференции в рамках XX Юбилейной специализированной выставки «Агро Комплекс-2010» 2-4 марта 2010 г. [Научное обеспечение инновационного развития АПК]. – Уфа: Башкирский ГАУ. – 2010. – Часть IV. – С. 173-176.
5. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2008-2010 років – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com>file/984287](http://twirpx.com>file/984287).
6. Статистичний збірник «Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2011 році» [Державна служба статистики України]. – К: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України». – 2012. – 305 с.
7. Захарич Г.М. Активізація інноваційних процесів підприємств машинобудування на основі фактора інноваційної культури / Г.М. Захарич // Регіональна економіка. – 2009. – № 4. – С. 80-86.
8. Смолій Л.В. Інвестиційне забезпечення аграрних підприємств регіону / Л.В. Смолій // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 65-67.

УДК 332.14

**Сімків Л.Є.,
к.е.н., доцент кафедри теорії економіки та управління
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу**

ПРОБЛЕМИ ДИСПРОПОРЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Постановка проблеми. Реформування соціально-економічного розвитку регіонів тісно пов'язано зі станом їхньої економіки і наявністю значних диспропорцій між рівнями економічного росту. Існування глибоких диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів ускладнює проведення ефективної політики соціально-економічних перетворень, гальмує формування внутрішнього ринку товарів і послуг, загострює економічну кризу, підвищує диференціацію соціуму. Саме на вирішення таких проблем зорієнтовані соціально-економічні реформи, що проводяться в Україні, трансформація існуючих форм, методів і організації системи управління в регіоні.

Зміщення акцентів державної політики з централізованого управління на регіональний рівень, яке супроводжується передачею владних повноважень органам місцевого самоврядування та органам регіонального управління, відкриває широкі можливості для забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів України. Однак, існування значної міжрегіональної диференціації умов такого розвитку свідчить про те, що вони практично не використовуються сьогодні як на державному, так і регіональному рівнях [1, с. 14].

Перехідні процеси в Україні мали неконтрольований характер, що проявляється у відсутності системних заходів державної регіональної політики щодо зменшення регіональних диспропорцій, і як наслідок невизначеності шляхів і засобів регіонального розвитку, завищеної соціально-економічної сутності перетворень. Все це сприяло погіршенню соціальної структури суспільства і його подальшій поляризації, звуженню соціально-економічного потенціалу та зростанню ризиків нестабільності [2, с. 21]. Додамо, що існуючі відмінності у рівнях соціально-економічного розвитку регіонів мають істотний вплив не тільки на темпи реформування кожного регіону зокрема, на умови, в яких здійснюється реформування країни в цілому, але й на вибір стратегії управління регіональним розвитком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільш вагомий внесок у вивчення сучасних проблем регіональної політики, дослідженні існуючих територіальних диспропорцій здійснили такі

вчені, як: З. Варналій, В. Геєць, Б. Данилишин, Б. Лавровський, Д. Лук'яненко, А. Мокій та ін. У працях цих науковців розглянуті принципи формування та реалізації регіональної політики держави, досліджуються територіальні соціально-економічні диспропорції, шляхи їх усунення та зменшення негативних наслідків на регіональний розвиток. Проте значна кількість публікацій, присвячена цим питанням, тільки підтверджує необхідність подальших досліджень, оскільки диспропорції в будь-якому суспільстві можуть бути джерелом не лише соціальної, але й політичної нестабільності та провокувати протистояння регіонів. Тому цілком очевидно, що серед головних проблем, що потребують вирішення щодо подолання диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів можна назвати наступні: відсутність досвіду в здійсненні ефективної регіональної політики як на державному, так і на місцевому рівні; слабка залученість органів місцевої влади до подолання існуючих територіальних диспропорцій; невизначеність розподілу повноважень між різними рівнями влади; відсутність належної законодавчої бази для здійснення регіональної політики тощо.

Постановка завдання. Мета даної роботи – дослідити рівень територіальних диспропорцій за окремими показниками соціально-економічного розвитку регіонів, визначити основні напрямки їх подолання в трансформаційному періоді розвитку.

Доцільно зазначити, що сьогодні Україна стає рівноправним членом загальноєвропейського і світового простору, тому її зовнішньоекономічна орієнтація має велике значення. Однак, в будь-якому випадку цей процес повинен мати не руйнівний, а конструктивний характер і враховувати загальнонаціональні пріоритети та вимоги інтеграційних тенденцій [3, с.34]. Тому для України, як і для більшості країн Європи, однією з найважливіших проблем, що потребує вирішення, є проблема диспропорційного розвитку регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виникнення проблем регіонального розвитку зумовлено індивідуальними особливостями регіонів, до яких можна віднести: тенденції розвитку регіону в даний час; різноманітність історичних, природних, соціально-економічних, політичних факторів; господарську спеціалізацію; комплексність і перспективність розвитку, його конкурентні переваги; місце і значення регіону в системі територіального поділу праці, інтеграційних процесах і т.д.

На сучасному етапі регіонального розвитку можна виділити кілька груп проблем, пов'язаних з існуванням міжрегіональної диференціації, які мають значний вплив на темпи реформування соціально-економічного розвитку регіонів:

- проблеми загальнодержавного масштабу, які виникли в регіоні в зв'язку з тим, що він є підсистемою єдиної системи якою виступає країна;
- проблеми регіонального характеру, обумовлені історичними, природними, демографічними факторами, що роблять регіони відмінними один від одного;
- проблеми, породжені історичним досвідом в управлінні господарством регіону, зумовлені недосконалою системою управління, що потребує використання нових форм і методів;
- проблеми соціально-економічного, політичного характеру, які включають в себе виробничо-економічні, фінансові, соціальні та ін. [4, с. 81].

Органи регіонального управління та місцевого самоврядування стають головними суб'єктами реформування соціально-економічного розвитку регіону. Тому формування нових відносин між центром і регіонами на сьогоднішній день є особливо актуальними. Регіони виконують «специфічні економічно-виробничі функції, які не можуть здійснювати інші структурні рівні з тієї простої причини, що даний рівень є об'єктивно реальним» [5, с. 32]. Саме в регіонах проходять процеси, що мають значний вплив на рівень економічного розвитку держави в цілому. Тому більшість проблем доцільно вирішувати саме на регіональному рівні. В період нестабільності та невизначеності економічного середовища необхідний перехід від традиційних принципів управління в регіонах до формування таких економічних відносин, які б забезпечували умови ефективного розвитку.

Регіональний підхід радикально замінює традиційну вертикальну схему державного управління на горизонтально-вертикальну і навіть на горизонтальну. На зміну жорсткій управлінській підпорядкованості областей та міст урядовому центру приходять оптимальна господарська взаємодія регіонів у рамках єдиної загальнодержавної соціально-економічної системи. Для цього необхідна відповідна науково-методологічна та нормативно-законодавча база, яка б надавала регіонам права самостійно розробляти економічну стратегію розвитку, користуватись довір'ям з боку держави у проведенні інвестиційної, фінансово-кредитної, структурної, демографічної, соціальної, економічної та національної політики [6, с. 69].

Проте, не слід забувати, що ринкові механізми не завжди виявляються здатними подолати існуючі регіональні відмінності в рівнях соціально-економічного розвитку, тому, у всіх розвинутих країнах ринковий механізм доповнюється інструментами державного регулювання, співвідношення яких залежить від ... завдань, що мають бути вирішені на конкретному етапі [1, с. 288].

Таким чином, для ефективного соціально-економічного розвитку регіонів, подолання існуючих територіальних диспропорцій необхідними є державне регулювання, легітимність, регіональна ініціатива і регіональне виконання, конкретно-цільовий характер заходів, що розробляються,

системний підхід з врахуванням всіх видів і методів державної підтримки конкретного регіону, відповідальність і контроль, орієнтація на програмно-цільові методи вирішення проблем в умовах трансформаційних суспільних відносин.

Динаміка економічного розвитку регіонів протягом останніх років характеризувалась тривалим періодом економічного спаду, їх низькою економічною активністю, перешкодами, що створювалися в процесі реформування відносин власності, державного і регіонального управління та ін.

Враховуючи чинники та особливості соціально-економічного розвитку регіонів України в період незалежності, науковці виділяють три основних етапи [1; 7] :

- перший етап – це період загальноекономічної кризи, який розпочався на початку 1990-х рр. і тривав до 2000р.;

- другий етап – період економічного зростання, який тривав з 2000р. до 2008р.;

- третій етап – пов'язаний з впливом світової фінансової кризи 2008р. і триває зараз.

З 1990 по 1999 рік економіка України опинилась в економічній кризі. Тому перший етап соціально-економічного розвитку регіонів характеризувався скороченням ВВП, спадом обсягів промислового і сільськогосподарського виробництва (у 1998 р. виробництво промислової продукції становило 49%, а сільськогосподарської 51% 1990 р.), зростанням дефіциту бюджету (у 1994 р. – дефіцит становив 9,3% від ВВП), зростанням державного боргу (в 1994 р. державний борг сягав 56,1% від ВВП), інфляційними процесами (індекс споживчих цін у 1994 р. – 501%), зниженням рівня життя населення, зростанням рівня безробіття (рівень безробіття у 1998 р. був на рівні 3,7%), поширенням прихованого безробіття [8]. Як і в інших постсоціалістичних країнах, основною причиною такого економічного спаду був перехід вітчизняної економіки до ринкових умов господарювання, структурні зміни економіки, розрив господарських зв'язків між підприємствами. Ситуація змінилась в 1999 р. після досягнення в країні макроекономічної стабільності.

Переломним у соціально-економічному розвитку регіонів України став другий етап. Світовий досвід свідчить, що задовільним для будь-якої країни є щорічне зростання ВВП на душу населення на рівні 4-6%. За період 2000-2008 рр. Україна мала реальні темпи зростання вищі у 3 рази (6,9% в середньому за період), ніж у таких розвинених країнах світу, як США – 2,3%, Японія – 1,4%, ЄС – 2,2% [9, с. 33].

Основною причиною економічного зростання в цей період можна назвати зовнішню політику держави, яка забезпечила стабільний курс на реформування економіки – структурні перетворення, дерегуляцію, баланс стабільної монетарної політики і підтримку розвитку експорту. Також варто відзначити і такі фактори, як підвищення протягом даного періоду внутрішнього попиту на товари і послуги за рахунок збільшення реальних доходів населення, розширення експортних ринків за рахунок конкурентоспроможності українських товарів. Такі позитивні зрушення були характерні для всіх регіонів України.

Диспропорції регіонального соціально-економічного розвитку держави виявляються суттєво в показниках валового регіонального продукту (ВРП) на одну особу і середньо-українського валового внутрішнього продукту (ВВП) на одну особу (рис.1).

Так, протягом періоду з 2000 р. до 2007 р. серед регіонів країни найвищий рівень економічного зростання був характерний для м. Києва,

Дніпропетровської, Донецької, Полтавської, Запорізької, Харківської областей. До регіонів-аутсайдерів слід віднести Вінницьку, Волинську, Івано-Франківську, Рівненську, Сумську області. Доцільно зазначити, що в 2006 р. у соціально-економічному розвитку більшості регіонів України спостерігалися позитивні тенденції, пов'язані з подоланням розриву між ВРП на одну особу і середньо-українським ВВП на одну особу. Серед них можна назвати наступні: Автономна республіка Крим, Вінницька, Миколаївська, Рівненська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області.

Ситуація значно погіршилася в 2008-2009 рр., через фінансово-економічну кризу (третій етап), яка спричинила зростання інфляції, рівня безробіття, кризи платежів, скорочення обсягів виробництва, девальвацію національної грошової одиниці і т.д. Це свідчить про те, що в Україні відбувалося зростання без розвитку. Таке зростання не можна назвати ні сталим, ні перспективним для країни.

За показниками ВРП на одну особу розрив розвитку по регіонах у 2011 р. становив 3,06 рази відносно середнього по країні ВВП на одну особу. Так, якщо у 2000 р. співвідношення між максимальним (м. Київ – 5965 грн.) та мінімальним (Чернівецька обл. – 1411грн.) значенням ВРП на одну особу становило 4,2 рази, то в 2007 р. – 6,8 рази, в 2009 р. – 6,25 рази, в 2011 – 6,8 рази (табл. 1). Додамо, що в 2011 р. тільки в семи регіонах (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Київська, Полтавська, Харківська області і м. Київ), цей показник перевищує середній показник по країні.

Незважаючи на різні рівні соціально-економічного розвитку регіонів України, протягом 2007 р. спостерігалася позитивна динаміка виробництва ВРП на одну особу в усіх областях. Однак, в 2008 р. відбулося падіння цього показника в семи регіонах (Дніпропетровській, Донецькій, Івано-Франківській, Луганській, Полтавській, Рівненській, Хмельницькій областях), а в 2009 р. він зменшився у всіх регіонах на 7,2-23,7%. В цей період ВВП України скоротився на 14,8% [8].

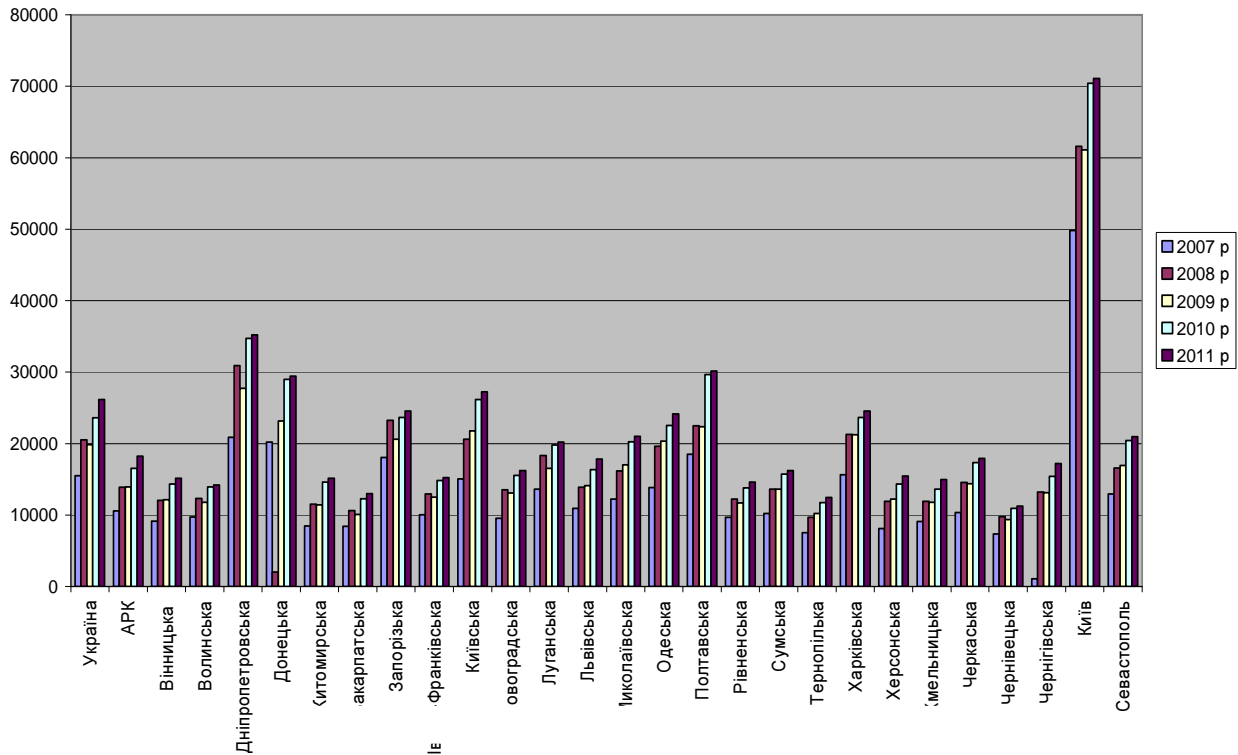


Рис.1. Валовий регіональний продукт регіонів України у розрахунку на 1 особу

Рис.1. Валовий регіональний продукт регіонів України у розрахунку на 1 особу
 Джерело: Складено автором на основі [8].

Соціально-економічний розвиток регіонів в значній мірі залежить від інвестиційної діяльності. Основним напрямком є інвестиції в основний капітал, обсяг яких протягом 2008-2011 рр. значно скоротився. Так, в 2008 р. величина цього показника в Україні становила 5058,4 грн. на одну особу, а в 2011 р. вона зменшилася до 4593,7 грн. на одну особу. Тільки в шести регіонах (м. Київ, АРК, Дніпропетровська, Донецька, Київська, Полтавська області) в 2011 р. цей показник перевищує середній показник по Україні. Таким чином, необхідні структурні зміни в промисловості дещо сповільнюються через брак належних капітальних вкладень на оновлення виробництва. Регіони не мають достатньої економічної мотивації у вирішенні завдань технологічної та структурної модернізації економіки, формування та освоєння нових товарних ринків.

Слід зазначити, що досить низькою залишається інвестиційна привабливість для іноземних інвесторів усіх регіонів України. У 2011 р. обсяги іноземних інвестицій на одного мешканця у Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Тернопільській, Хмельницькій, Чернівецькій областях не перевищували 40 дол. США. Традиційними лідерами, щодо цих надходжень залишаються м. Київ, Київська, Донецька, Запорізька, Одеська області. Найбільш інвестиційно привабливими для інвесторів є індустріально розвинені регіони. Простежується залежність між іноземними інвестиціями, капітальними вкладеннями і обсягом промислового виробництва в регіонах України. Чим більші обсяги інвестицій в основний капітал та іноземних інвестицій у регіон, тим більший обсяг промислового виробництва.

Значні диспропорції та асиметричність розвитку регіонів спостерігаються і за рівнем зареєстрованого безробіття та середньомісячною номінальною заробітною платою найманих працівників. Так, в 2011 р. найнижчий рівень зареєстрованого безробіття характерний для м. Києва (0,4%) та м. Севастополя (0,6%), найвищий для Черкаської області (3,2%). Найвища середньомісячна номінальна заробітна плата в цей період в розрахунку на одного штатного працівника коливається від 1871 грн. (Тернопільська область) до 4012 грн. (м. Київ). Істотні міжрегіональні відмінності зумовлені впливом певних тенденцій розвитку нашої держави. З одного боку, динамічний розвиток економіки України не супроводжувався структурними змінами в регіонах, а отже, мав екстенсивний характер, коли зростають традиційні потужні промислові центри та залишаються у стані стагнації регіони з більш низьким рівнем промислового потенціалу. З другого боку, існуванням типового для більшості постсоціалістичних країн феномену «столичного максимуму» ділової активності. Переважання концентрації ділової активності у столиці має значний вплив на формування міжрегіональних відмінностей та збільшення диспропорцій регіонального розвитку за більшістю показників.

Таблиця 1

Основні показники соціально-економічного розвитку регіонів України у 2007-2011 рр.

Показники	2007			2008			2009			2010			2011		
	Максимальне значення	Мінімальне значення	Розрив	Максимальне значення	Мінімальне значення	Розрив	Максимальне значення	Мінімальне значення	Розрив	Максимальне значення	Мінімальне значення	Розрив	Максимальне значення	Мінімальне значення	Розрив
Валовий регіональний продукт (на 1 особу), грн..	49795 м. Київ	7369 Чернівецька область	42426	61592 м. Київ	9688 Тернопільська область	51904	61088 м. Київ	9363 Чернівецька область	51705	70424 м. Київ	10939 Чернівецька область	59485	76098 м. Київ	11063 Чернівецька область	65035
Індекс фізичного обсягу ВРП, %	119,7 м. Київ	97,9 Кіровоградська область	21,8	114,9 Черкаська область	94,9 Полтавська область	20	94,5 Тернопільська область	78,9 Запорізька область	15,6	112,8 Житомирська область	98,9 Сумська область	13,9	111,7 Донецька область	100,0 АРК	11,7
Інвестиції в основний капітал на (1 особу), грн..	14223,0 м. Київ	1801,5 Тернопільська область	12421,5	17175,9 м. Київ	2537,9 Сумська область	14638	10324,6 м. Київ	1312,4 Тернопільська область	9012,2	9386,6 м. Київ	1545,6 Херсонська область	7841,0	12463,8 м. Київ	2116,7 Волинська область	10347,1
Прямі іноземні інвестиції, млн. дол.	9496,7 м. Київ	51,0 Тернопільська область	9445,7	13321,5 м. Київ	58,7 Тернопільська область	13262,8	15756,1 м. Київ	61,9 Чернівецька область	15694,2	21859,2 м. Київ	62,3 Чернівецька область	21796,9	24459,1 м. Київ	61,9 Тернопільська область	24397,2
Індекси промислової продукції, %	144,0 Волинська область	96,0 Івано-Франківська область	48	133,0 Черкаська область	79,0 Івано-Франківська область	54	92,0 Херсонська область	51,0 Закарпатська область	41	142,9 Закарпатська область	93,5 Сумська область	49,4	125,7 Івано-Франківська область	83,6 Одеська область	42,1
Індекси продукції сільського господарства, %	113,4 АРК	61,9 Миколаївська область	51,5	178,6 Миколаївська область	93,2 Івано-Франківська область	85,4	108,7 Черкаська область	87,5 Луганська область	21,2	109,7 Одеська область	86,6 Чернігівська область	22,9	148,3 Харківська область	105,4 Закарпатська область	42,9
Рівень безробіття у віці 15-70 років, %	4,4 Тернопільська область	0,3 м. Київ	4,1	5,1 Тернопільська область	0,6 м. Київ	4,5	3,4 Полтавська, Черкаська області	0,4 м. Київ	3	3,8 Полтавська область	0,3 м. Київ	3,5	3,2 Черкаська область	0,4 м. Київ	2,8
Середньо місячна заробітна плата, грн..	2300 м. Київ	943 Тернопільська область	1357	3074 м. Київ	1313 Тернопільська область	1761	3161 м. Київ	1412 Тернопільська область	1749	3431 м. Київ	1659 Тернопільська область	1772	4012 м. Київ	1871 Тернопільська область	2141
Приріст (зменшення) населення, %	0,2 Закарпатська область	-13,1 Чернігівська область	12,9	1,7 Закарпатська область	-12,2 Чернігівська область	10,5	2,1 Закарпатська область	-10,5 Чернігівська область	8,4	1,2 м. Київ	-10,5 Чернігівська область	9,3	1,8 м. Київ	-9,2 Чернігівська область	7,4

Розраховано автором на основі [8]

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що до регіонів-лідерів за основними показниками соціально-економічного розвитку належать м. Київ, Донецька, Дніпропетровська, Харківська, Запорізька, Київська, Полтавська, Одеська області. До регіонів з показниками розвитку нижче від середнього по Україні слід віднести Чернівецьку, Волинську, Житомирську, Тернопільську, Закарпатську області. Аналіз галузевої структури економіки високорозвинених регіонів України свідчить про те, що провідну роль в господарстві цих територій займають галузі пов'язані з видобутком і обробкою корисних копалин. Отже, економічне зростання як в регіонах, так і країні в цілому, пов'язане, перш за все, з розвитком сировинних галузей. Території, недостатньо багаті на такі ресурси, значно відстають у соціально-економічному розвитку. Таким чином, результати дослідження ще раз підтверджують сировинну спеціалізацію вітчизняної економіки, існування значних диспропорцій у регіональному розвитку, незначний рівень конкурентоспроможності економіки регіонів, нерівномірність інвестиційних процесів на регіональному рівні, несприятливі умови для розвитку людського капіталу.

Ринкові перетворення в Україні було обмежено реформуванням виробничих відносин (приватизацією, роздержавленням, демонополізацією), а науково-технологічне вдосконалення виробництва, зміни структури економіки залишились осторонь, хоча без них неможливий успішний розвиток країни [10, с. 6]. Незважаючи на перехід України до інноваційно-інвестиційної моделі економічного розвитку, основу якої складають інновації та інвестиції у високотехнологічних виробництвах, до цього часу у структурі промисловості регіонів зберігається домінування старих технологічних укладів та виробництва продукції з низькою доданою вартістю [9, с. 33]. Такий економічний розвиток України не сприяє досягненню сталого економічного зростання, зменшенню диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів, подоланню депресивного стану окремих територій та підвищенню добробуту населення.

Висновки з даного дослідження. Наявність значних регіональних розбіжностей у соціально-економічному розвитку вимагає вдосконалення державної політики у сфері регіонального розвитку, відповідних їй правових, організаційних, економічних механізмів, що передбачено Конституцією державної регіональної політики та Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2015 р. Стратегічний підхід до управління розвитком господарських комплексів регіонів спрямований на забезпечення ефективного і справедливого розвитку усіх регіонів, стимулювання розвитку ринкових відносин і забезпечення самостійного зростання територій, раціональне використання виробничо-ресурсного потенціалу, збільшення фінансових і бюджетних коштів, позабюджетних і інших грошових та матеріальних джерел, активізацію зовнішньоекономічних, внутрішньо-регіональних і міжрегіональних господарських зв'язків, підвищення конкурентоспроможності регіонів, зміну інноваційно-інвестиційної активності, збільшення можливостей для створення додаткових робочих місць і зайнятості населення, скорочення нерівності між регіонами щодо рівня доходів населення і існуючої інфраструктури, відповідності рівня і якості життя населення державним і загальносвітовим стандартам, стабілізацію суспільно-політичної ситуації. Реалізація зазначених цілей потребує розробки комплексу заходів:

- забезпечення ефективного використання регіонального потенціалу на основі реальної його оцінки, що дозволить нейтралізувати слабкі сторони соціально-економічного розвитку та активізувати сильні;
- розробка та прийняття нормативних документів, які б не тільки регулювали регіональну політику, а й забезпечили її децентралізацію, а це, в свою чергу, призведе до ефективного соціально-економічного розвитку регіонів та зменшення існуючих диспропорцій;
- визначення регіонами довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку, розробка та виконання програм регіонального розвитку з врахуванням можливостей кожного регіону;
- проведення структурної перебудови регіонів та створення умов розміщення виробництва в економічно відсталіх регіонах, що забезпечить сталий розвиток;
- розробка та практична реалізація системи регіональних стимулів, що створить умови більш повного використання ресурсів регіону для підвищення ефективності його діяльності;
- підвищення ділової і інноваційної активності, на основі взаємодії органів місцевого самоврядування, промислових підприємств і економічно активного населення, що сприятиме розвитку інфраструктури регіону, ринку товарів і цінних паперів;
- підвищення інвестиційної привабливості регіону, що сприятиме впровадженню інноваційних технологій та методів вирішення соціально-економічних проблем регіонального розвитку;
- забезпечення соціальної консолідації з метою мінімізації соціальних наслідків реструктуризації економіки регіону;
- посилення регіональної свідомості населення, що дасть можливість реалізувати його потенціал та забезпечить участь територіальної громади в управлінні регіональним розвитком (рис. 2).

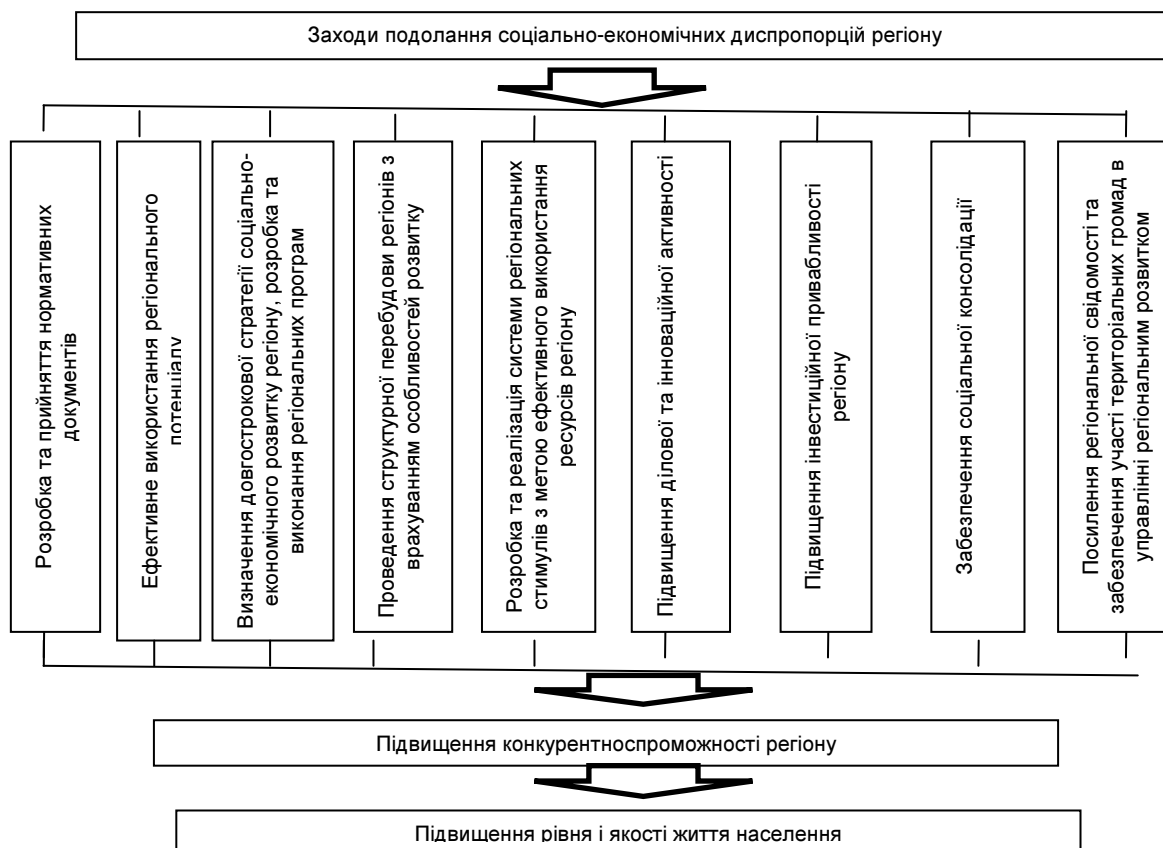


Рис. 2. Заходи подолання соціально-економічних диспропорцій регіону

Таким чином, впровадження заходів щодо зменшення регіональних диспропорцій – це створення умов для підвищення рівня і якості життя населення у всіх сферах його життєдіяльності на основі формування ефективної системи регіонального відтворення, створення умов для використання економічно сильними регіонами власних можливостей розвитку, ефективна підтримка слаборозвинених і депресивних територій та формування умов для подолання існуючих у них негативних тенденцій.

Література

1. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / За ред. З.С.Варналія. – К.: Знання України, 2005. – 498 с.
2. Кулик В.В. Сучасні проблеми удосконалення державного регулювання соціально-економічних процесів / В.В. Кулик // Бізнес-інформ. – 2011. – № 5. – С. 21-23.
3. Пруднікова Л.О. Досвід подолання соціально-економічних диспропорцій розвитку регіонів зарубіжних країн / Л.О. Пруднікова // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 3(21). – С. 32-35.
4. Митрофанова С.В. Приоритеты реформирования социально-экономического развития региона в современных российских условиях / С.В. Митрофанова / Материалы 7-мой международной научно-практической конференции «Ключевые вопросы современной науки». Экономика. – София: «Бял ГРАД-БГ» ООД. – 2011. – Том 1. – С. 81-84.
5. Долішній М.І. Концептуальні засади регіональної соціально-економічної політики та її компоненти / Долішній М.І., Злупко С.М. // Регіональна економіка. – 1997. – № 3. – С. 28-35.
6. Національна стратегія розвитку «Україна-2015». – Київ, 2008. – С. 72.
7. Томарева В.В. Диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України та шляхи їх зниження [Електронний ресурс] / В.В. Томарева. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/sos_gum/Dtr_ep/2010_6/EC610_23.pdf
8. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Пирог О.В. Стратегічні перспективи економічного розвитку національної економіки України / О.В. Пирог // Бізнес-інформ. – 2011. – № 11. – С. 32-34.
10. Чухно А. Інституціоналізм: теорія, методологія, значення / А. Чухно // Економіка України. – 2008. – № 7. – С. 4-12.